PRZEGLĄD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN WYDZIAŁU PRASOWEGO

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok IV | Warszawa, czwartek 2 maja 1929 r. | Nr. 101

SPRAWY POLSKIE.

POLSKA A NIEMCY.

Berliner Tageblatt 1.V. w koresp. z Warszawy pisze, że poseł polski udaje się dzisiaj z powrotem na swoje stanowisko i ma u odnośnych władz niemieckich poruszyć sprawę wypadków w Opolu.

Z jedenastu pokaleczonych artystów dwóch przewieziono do szpitala w Krakowie. Ich stan wbrew polskim doniesieniom nie daje powodu do obaw, jednak obaj oni odnieśli tak wewnętrzne obrażenia jak i złamania kości. Prasa polska — zaznacza dziennik — omawia wypadki opolskie w sposób podniecony i stara się ukuć z nich kapitał propagandowy.

Dziennik podkreśla, że w Gliwicach, Bytomiu i Zabrzu odbyło się w bieżącym sezonie 14 polskich przedstawień, które niczem nie były zakłócone. W Opolu zaś bynajmniej nie publiczność napadła na polskich artystów, tylko nieodpowiedzialni młodzieńcy 15 — 20 letni. Prasa niemiecka potępia takie postępowanie i domaga się ukarania.

Berliner Tageblatt 1.V. pisze o propagandzie Ligi Obrony Praw Człowieka na rzecz porozumienia polsko-niemieckiego i zaznacza, że zebrania i odczyty odbywały się zawsze przy wypełnionych salach. W Berlinie jednak starano się je zakłócić wykrzyknikami, które umiał z humorem odeprzeć gen. Schönaich.

Wogóle — pisze dziennik — tę propagandę należy uważać za całkowicie udaną, choć nikt nie łudzi się, że może ona stanowić tylko słabe zapoczątkowanie porozumienia.

Der Tag 30.IV pisze, że „pożałowania godne wypadki w Opolu miały źródło w tem, iż Opole jest siedzibą Związku Polaków, którego organ „Nowiny Codzienne" zwykły głosić polski punkt widzenia bez jakiegokolwiek względu na większość niemiecką".

Wypadki te znalazły już oddźwięk w Katowicach, gdyż niemieckie Towarzystwo dramatyczne na polskim Górnym Śląsku odwołało zapowiedziane na poniedziałek niemieckie przedstawienie w miejskim teatrze katowickim. Członkowie zarządu niemieckiej grupy teatralnej wyrazili dyrekcji teatru polskiego żal z powodu wypadków w Opolu.

Dziennik podkreśla, że oświadczenie rządu pruskiego w sprawie wypadków w Opolu wywołuje wrażenie, jakgdyby zanosiło się po stronie pruskiej na wyrażenie żalu na drodze dyplomatycznej. Jeżeli przeto rząd pruski rzeczywiście chce urządzać polskie przedstawienia teatralne w niemieckiem Opolu, powinien się zatroszczyć o odpowiednią osłonę policyjną. Z oświadczenia zaś opolskich władz policyjnych wynika, że ta osłona była bardzo niedostateczna. Odpowiedzialność więc za zaburzenia spada na rząd pruski.

Germania 29.IV pisze, że wypadki w Opolu są naruszeniem prawa gościnności, niezależnie od tego, jakiemi nastrojami można je tłumaczyć. Nie dają się one usprawiedliwić tem, że niejednokrotnie po polskiej stronie występowano w sposób podobny przeciwko Niemcom. Właśnie z powodu tego, że Niemcy domagają się w Polsce zaniechania nieludzkiego ich traktowania można obawiać się tego, że sami oni będą o to oskarżeni po ostatnich wypadkach, przez które nic więcej nie da się osiągnąć, jak tylko nowe rozdrażnienie po obu stronach.

Dziennik zaznacza, że niemieckie przedstawienia na polskim Górnym Śląsku odbywają się bez przeszkód.

Vossische Ztg. 30.IV pisze z powodu „przykrych scen" w Opolu, że polskie przedstawienie doszło do skutku dopiero na skutek interwencji pruskiego mi-

nistra spraw wewnętrznych, gdyż magistrat miasta Opola odmawiał udzielenia teatru miejskiego. Niemiecka mniejszość w Polsce popierała energicznie polskie starania z tego względu, że niemieckie przedstawienia odbywają się w Polsce w zupełnym spokoju.

Dziennik zaznacza, że prasa prawicowa w Opolu od szeregu już dni uprawiała „dziką nagankę przeciwko przedstawieniu". „To pożałowania godne zajście — pisze dziennik — należy tem ostrzej potępić, że niemieckie trupy teatralne oddawna w niemieckim języku dają przedstawienia na polskim Górnym Śląsku a przedewszystkiem w katowickim teatrze miejskim. Znieważona zaś w Opolu trupa polska składa się z artystów właśnie miejskiego teatru katowickiego, w którym każdego tygodnia dawane są co tydzień dwa przedstawienia niemieckie".

Vossische Ztg. 30.IV pisze, że akademja Ligi Obrony praw człowieka, urządzona we Wrocławiu, dla propagandy polsko-niemieckiego porozumienia, nie miała takiego pokojowego przebiegu, jak w innych miastach. Policja musiała usuwać wielu awanturników i dokonać wielu aresztowań.

Dziennik podkreśla, że tylko polski delegat Pragier mógł wypowiedzieć swoje przemówienie bez poważniejszych zajść.

„Jeżeli przeciwnicy porozumienia z obu stron granicy będą chcieli — pisze dziennik — ukuć kapitał z tych zajść dla swojej propagandy, to należy dobitnie stwierdzić, iż ci awanturujący się młodzieńcy wprawdzie wierni są hasłom Hitlera i Hugenberga, ale bynajmniej nie reprezentowali wielkich mas ludności Wrocławia".

SYTUACJA POLITYCZNA W POLSCE.

Deutsche Allg. Ztg. 30.IV pisze, że w Katowicach odbyło się zebranie Związku Hallerczyków w obecności wojewody Grażyńskiego i gen. Zająca, który w swem przemówieniu nawoływał do politycznego i narodowego zjednoczenia się Ślązaków celem odparcia roszczeń niemieckich.

„Jak zaś wygląda — pisze dziennik — jedność śląskich Polaków, okazało się w dwie godziny później, gdy w Załężu Korfanty urządził zebranie dla omówienia autonomji górnośląskiej. Zaledwie Korfanty usunął 60 powstańców, którzy chcieli rozbić zebranie, wszedł dyrektor policji katowickiej i rozwiązał zebranie. Zwolennicy Korfantego przerwali następnie kordon policyjny i udali się do miasta Katowic, gdzie Korfanty ze stopni teatru miejskiego wygłosił krótką mowę przeciwko „zbrodniczym żywiołom z pośród Powstańców". Dalej domagał się ochrony i rozszerzenia autonomji Górnego Śląska.

Ceskoslovenska Republika 30.IV. w koresp. z Warszawy zastanawia się nad tem, „czy będzie zwołany polski parlament?" Autor zaznacza, że według opinji kół politycznych wiele spraw finansowych i gospodarczych oczekuje załatwienia, a także sprawa zmiany konstytucji nie została rozwiązana. Kwestja zwołania lub niezwołania parlamentu zależy od tego, jak ustosunkuje się do niego nowy rząd. Posunięcia rządu wskazywałoby na to, że nie będzie Sejm rychło zwołany, ponieważ w okresie zmiany gabinetu zapanowało wielkie roznamiętnienie w obu obozach: opozycyjnym i rządowym. Natomiast z czasem rozdrażnienie ustąpi i wytworzy się spokójniejsza atmosfera dla prac parlamentarnych.

POLSKA A JUGOSŁAWJA.

Politika 28.IV. (Belgrad) poświęca obszerny trzyszpaltowy artykuł stosunkom polsko-jugosłowiańskim, omawiający powszechną Wystawę w Poznaniu oraz podający przemówienia min. Kumanudiego i posła Babińskiego. Dziennik zaznacza, że Wystawa Polska jest obrazem polskiego dorobku narodowego od zakończenia wojny do chwili obecnej. Wystawa ta będzie zarazem sposobnością do wielkiej manifestacji wszystkich narodów słowiańskich.

Stolica Jugosławji, Belgrad, weźmie w Wystawie czynny udział i w tym celu odbyło się wczoraj zebranie wauli uniwersyteckiej z udziałem przedstawicieli społeczeństwa, władz i wyżej wymienionych ministrów.

ZAGADNIENIA OGÓLNE.

SPRAWA ODSZKODOWAŃ I DŁUGÓW.

The New York Herald 28.IV. podaje w depeszy z New Yorku streszczenie artykułu „Herald Tribune", p. t. „Jakie są zamiary Niemiec?" Autor dochodzi do konkluzji, że Niemcy w swej polityce zmierzają w dwóch kierunkach — 1) w kierunku uchylenia kontroli aljantów i 2) skomercjalizowania przynajmniej części długów niemieckich. W danej chwili, zdaniem autora — rzecz taka trudna jest do przeprowadzenia, gdyż zaufanie świata do intencyj niemieckich odnośnie odszkodowań jest poważnie poderwane. Niemcy odmówili dyskusji nad propozycją aljantów i tem samem podkreślili, że pragną nadal utrzymać plan Dawes'a, a z drugiej strony starali się insynuować, że plan Dawes'a nie może być nadal utrzymany w tym duchu, w jakim był realizowany w ciągu ostatnich lat 5.

Zmniejszenie się rezerw w Reichsbanku spowodowane zostało wycofaniem kapitałów przez kapitalistów zagranicznych, którzy stracili zaufanie do Niemiec.

Podstawą planu Dawes'a jest zaufanie do nowego dobrobytu niemieckiego. Niemcy nie mogą zaatakować jednego, by nie podważyć tego drugiego, co zniszczyłoby podstawy międzynarodowych stosunków ekonomicznych. Niemcy winny złożyć oświadczenie, że nadal będą wypełniały lojalnie plan Dawes'a, jeśli tego nie uczynią, to narażą swój kredyt na poważny wstrząs i rezerwy w Banku Rzeszy będą w dalszym ciągu malały, co w rezultacie może poważnie zaciążyć na stosunkach międzynarodowych. Zawieszenie wypłaty rat reparacyjnych przez komitet transferu nic nie pomoże; jedynie dowód, że Niemcy zdolne są wypełnić swe międzynarodowe zobowiązania, może zaradzić złemu.

The Daily Herald 27.IV w koresp. z Paryża pisze, że mimo pesymizmu panującego w kołach francuskich i niemieckich, utrzymuje się przekonanie, że

mimo zerwania konferencji ekspertów nie wszystkie nadzieje zostały stracone; głównym bowiem powodem zerwania nie są zaofiarowane sumy, lecz warunki i restrykcje, zawarte w memorandum.

The Chicago Saunday Tribune 28.IV Henry Wales informuje, że Parker Gilbert zamierza wkrótce zrezygnować jako agent reparacyjny. Krąży pogłoska, że ofiarowano mu współudział w Banku Morgana.

SPRAWA BEZPIECZEŃSTWA I ROZBROJENIA.

Deutsche Tageszeitung 1.V. w art. wst. p. t. „Na co jeszcze czekamy?" omawia sprawę rozbrojenia i podkreśla: „żądamy tylko tego, aby już jutro w Genewie zostały wyciągnięte ostatnie konsekwencje; wiemy, jakie trudności istnieją w tej sprawie. Położenie wcale nie zmienia fakt, że każdy rząd niemiecki narusza swoje obowiązki, biorąc udział w grze genewskiej w formie dotychczasowej. Nasza droga zarysowała się obecnie w wielkich linjach. Już teraz należy przygotować się do przyszłych kroków, stosując otwartość, odwagę przekonań i wygrywając wreszcie silne moralne atuty, jakie właśnie posiadamy w swych rękach w sprawie rozbrojenia. Świat musi wreszcie poznać, że nasza cierpliwość posiada granice".

Der Tag 30.IV. Gen. Metzsch omawia „marnowanie czasu w Genewie" i zaznacza, że delegacja niemiecka robiła wysiłki w kierunku osiągnięcia pozytywnych wyników, ale „oczywisty sabotaż" ze strony innych państw nie pozwala nawet na przeprowadzenie drugiego czytania projektu konwencji rozbrojeniowej. Dziewięć lat nie wystarczyło do urzeczywistnienia art. 8 paktu Ligi Narodów, ułożonego wszak przez samych jej założycieli. Francja ze swoimi sprzymierzeńcami obaliła żądanie niemieckie co do włączenia przy obliczaniu sił zbrojnych także i żołnierzy wyszkolonych, będących w rezerwie. Dalej, Francja chce obliczanie zapasów uzbrojenia oprzeć na budżetach wojskowych, ale przecież w tych budżetach może nic nie być ujawnione, jeśli jakieś państwo posiada dawne zapasy. Francja jeszcze w ten sposób utrudnia dojście do porozumienia, że gdy ono zaczyna się zarysowywać, wysuwa sprawę kontroli Ligi Nar., której lękają się wszyscy.

„Tak więc — pisze autor — konferencja przygotowawcza dała małe korzyści. Niebezpieczne ubezwładnienie wielkiego narodu europejskiego, które Lloyd George przeprowadził na skutek ówczesnego we wnętrznego położenia w Anglji, i które dalej istnieje w tym stopniu, jako to leżało w zamiarach Clemenceau'a i Foch'a, jest i pozostanie rysą na obecnem położeniu pokojowem. Jeśli tej skazy się nie usunie, pokój będzie bardzo zagrożony".

Il Popolo d'Italia 28.IV w art. wst. stwierdza, że od czasu podpisania paktu Kellogа zbrojenia posunęły się bardzo naprzód: dwadzieścia krążowników powstaje po obu stronach Atlantyku, w Anglji i Stanach Zjednoczonych, a Francja buduje siedem nowych. Program morski Francji obejmuje 9 krążowników, podczas gdy Włochy mają sześć, czyli 96 tysięcy ton francuskich przeciw 25 włoskim, pomimo że Francja ma otwartą drogę na Atlantyk, a Włochy są zamknięte na morzu Śródziemnem. Autor przypomina, że francuski minister marynarki oświadczył, iż Korsyka powinna się stać olbrzymim obozem okopowym (leży o 2 godziny lotu od Rzymu), a gen. Weygand odbywa na Korsyce manewry, chociaż jednocześnie w Genewie mówi się o rozbrojeniu.

The Morning Post 27.IV. Koresp. dypl. pisze, że w kołach brytyjskich panuje zadowolenie z oświadczenia Gibson'a, iż Stany Zjedn. gotowe są cofnąć swe zastrzeżenie co do rezerw. Zdaniem koresp., posunięcie to jest nowym krokiem w kierunku porozumienia Stanów Zjedn. z Anglją.

The Daily News 27.IV. Koresp. z New Yorku pisze, że utrzymuje się przekonanie, że plenarna konferencja morska, która według traktatu waszyngtońskiego ma zebrać się w roku 1931, zostanie przyśpieszona o jeden rok. Prez. Hoover jest zdania, że rok czasu wystarczy na przygotowanie się do ostatecznego rozstrzygnięcia trudnej sprawy redukcji zbrojeń morskich. Sprawa zwołania konferencji posunie się szybko naprzód po wyborach angielskich.

Algemeen Handelsblad 23.IV uważa, że oświadczenie Gibsona otwiera ponownie możliwość postępu w kwestji rozbrojenia. Duch mowy Gibsona pozwala mieć najlepsze nadzieje. Lecz gdy dojdzie do konkretnych propozycji, wtedy wyłonią się nowe trudności. W każdym razie pozyskano możliwość nawiązania rokowań.

Nieuwe Rotterdamsche Courant 23.IV powiada, że mowa Gibsona wywołała nadzieje nietylko na możliwość redukcji zbrojeń morskich, lecz na postępy w całej kwestji rozbrojenia. Autor kładzie nacisk na podkreślenie przez Gibsona celu, którym ma być nie ograniczenie, lecz redukcja zbrojeń. Wg. autora — Anglja byłaby zadowolona, gdyby Gibson szukał choć kontaktu poufnego z Cushendunem. Mowa Gibsona postawiła jednak kwestję dobra ogólnego na porządku dziennym. Autor powiada, że nic nie jest tak pomyślne dla zgody europejskiej jak inicjatywa Ameryki, której wszyscy patrzą w oczy. Naturalnie jednak sprawy nie mogą pójść szybko. Konferencja rozbrojeniowa będzie musiała czekać na rezultaty konferencji morskiej, a ta nie będzie się mogła odbyć przed wyborami w Anglji. Lecz sam fakt, iż Ameryka miała okazję anonsowania światu nowej polityki, jest już dostatecznym powodem dla zadowolenia, że posiedzenie komisji nie zostało na dalszy termin odłożone. Autor wspomina o wiadomości z Ameryki o zamierzonej polityce Hoovera, jako zamaskowanym „wilsoniźmie'. Budzi to wielkie oczekiwania, lecz przypomina zarazem o konieczności aprobaty przez Senat.

SYTUACJA POLITYCZNA I GOSPODARCZA NA LITWIE.

Rytas 27.IV powtarza wiadomości, podane przez „Lietuvos Aidas", o zatrzymaniu w Szawlach auta z „pleczkajtisowcami, którzy byli uzbrojonymi w karabiny i granaty i przybyli na Litwę w celach terorystycznych". Dziennik podkreśla, że powyższy fakt dowodzi niezdrowej atmosfery, jaka wytworzyła się na Litwie z powodu nienormalnej sytuacji wewnętrzno - politycznej. Dziennik dodaje, że „Lietuvos Aidas" myli się, sądząc, że akcję terorystyczną i inne zamachowe wystąpienia przeciwrządowe uda się powstrzymać w drodze ukarania winnych karą śmierci. Wg. „Rytasa", może to tylko jeszcze bardziej podniecić przeciwko rządowi skrajnie lewicowy element, nieza-

od pomocy lata od Rzymu), a gen. Weygand odbywa na Korsyce manewry, chociaż jednocześnie w Genewie mówi się o rozbrojeniu.

The Morning Post 30/IV. Koresp. dypl. pisze, że w kołach brytyjskich panuje zadowolenie z oświadczenia Gibsona, iż Stany Zjednoczone są gotowe zrzec się [illegible] co do prawa. Tylko jednak krokiem [illegible] w kierunku porozumienia Stanów Zjedn. z Anglją.

The Daily News 27/IV. Koresp. z New Yorku pisze, że utrzymuje się przekonanie, że planowana konferencja morska, która według traktatu waszyngtońskiego ma zebrać się w r. 1931, [illegible] o jeden rok [illegible] zdania, że rok czasu wystarczy na przygotowanie się do ostatecznego układu [illegible] sprawy redukcji zbrojeń morskich. Sprawa zwołania konferencji jednak się [illegible] przed wyborami angielskich.

Allgemeen Handelsblad 28/IV. wyraża zadowolenie, że Gibsona otwiera perspektywę możliwości postępu w kwestji rozbrojenia. Dotychczasowe przewidywania [illegible] nadzieja. Lecz gdy dojdzie do konkretnych propozycji, wtedy wyłonią się nowe trudności. W każdym razie powstaje możliwość nawiązania [illegible].

Evening Post 27/IV. porusza [illegible] wywołała nadzieje, [illegible] redukcji zbrojeń morskich, [illegible] w Anglji rozmiarów. [illegible] przez Gibsona celu, [illegible] jest redukcja zbrojeń. Wg autora Anglja byłaby zadowolona, gdyby Gibson [illegible] [illegible] Neue Gibsona [illegible] jednak [illegible] na porządku dziennym. Autor powiada, że nie jest tak pewna dla zgody Ameryki jak [illegible] Ameryki, która [illegible] patrzy w [illegible]. Naturalnie jedna sprawa nie może [illegible]. Konferencja rozbrojeniowa będzie musiała osiągnąć rezultaty konferencji morskiej, a ta nie będzie się mogła odbyć przed wyborami w Anglji. Lecz sam fakt, iż Ameryka [illegible] nowej polityki, jest już [illegible] powodem dla zadowolenia, że poprzednie [illegible] nie zachodzą na dalszy [illegible]. Autor wspomina o [illegible] z Ameryki o zmianie [illegible] polityce Hoovera, jako [illegible] „wilsonizmie". Budzi to wielkie oczekiwania, lecz przypomina [illegible] o konieczności aprobaty przez Senat.

SYTUACJA POLITYCZNA I GOSPODARCZA NA LITWIE.

Wylna 27/IV. powtarza wiadomości, podane przez „Lietuvos Aidas", o zatrzymaniu w Szawlach sapra „pleczajtisowca", którzy byli uzbrojeni w karabiny i granaty i przybyli na Litwę w celach terrorystycznych". Dziennik podkreśla, że powyższy fakt dowodzi niezdrowej atmosfery, jaka wytworzyła się na Litwie z powodu nienormalnej sytuacji wewnętrzno-politycznej. Dziennik dodaje, że „Lietuvos Aidas" mylił się, sądząc, że akcje terorystyczne i inne zamachowe wystąpienia przeciwrządowe uda się powstrzymać w drodze ukarania winnych karą śmierci. Wg. „Rytasa" może to tylko jeszcze bardziej podniecić przeciwko rządowi skrajnie lewicowy element, niezo-

gdy zerwania konferencji ekspertów nie wszystkie [illegible] zostały stracone; głównym bowiem powodem zerwania nie są zakwestjonowane sumy, lecz warunki [illegible], zawarte w memorandum.

The Chicago Sunday Tribune 28/IV. Henry Wales informuje, że Parker Gilbert zostanie wkrótce [illegible] jako agent reparacyjny. Kandydaturę jego [illegible] współudział w Banku Morgana.

SPRAWA BEZPIECZEŃSTWA I ROZBROJENIA.

Deutsche Tageszeitung 1/V. w art. wst. p. t. „Jak co jeszcze zostanie?" omawia sprawę rozbrojenia i powiada: „Żądamy tylko tego, aby nie, jako w [illegible] [illegible] porozumienia [illegible] wersalskiej [illegible], jako i [illegible] a [illegible] z [illegible] [illegible] nie zapomina [illegible], że [illegible] od niemieckich [illegible] [illegible] udział w [illegible] [illegible] w [illegible]. Naród [illegible] obecnie [illegible], [illegible] teraz naszej przypomnieć [illegible] oświadczenie [illegible] wyraźnie [illegible] [illegible] które [illegible] w swych [illegible] [illegible] [illegible] zawsze poznać, że [illegible] podkłada stronie".

Der Tag 30/IV. Gen. Metzsch zarzuca „marnowanie czasu w Genewie" i zaznacza, że delegacja niemiecka zdołała spowodować w Komisji odrzucenie wszystkich wymienionych, [illegible] „sabotaż" ze strony innych państw, nie powoła nawet na [illegible] niemieckiego projektu konwencji rozbrojeniowej. [illegible] [illegible] do urzeczywistnienia [illegible] Ligi Narodów, ułożonego wręcz przez [illegible] Francja ze swymi sprzymierzeńcami [illegible] żądanie niemieckie co do włączenia przy [illegible] sił zbrojnych także żołnierzy wyszkolonych, będących w rezerwie. Dalej, Francja chce [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible] na budżetach wojskowych, ale [illegible] w Niemczech może nie być [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] wie [illegible]. Francja [illegible] w ten sposób utrudnia dojście do porozumienia, ze gdy ono nastąpi się zarezerwować wszystkie sprawę kontroli Ligi Nar., której [illegible] się wyrzec.

„Tak więc — pisze autor — konferencja przygotowawcza dała małe wyniki. [illegible] ubezwładnienia wielkiego narodu europejskiego. Lloyd George przepowiedział [illegible] skutek [illegible] we [illegible] [illegible] w Anglji [illegible] dalej istnieje w tym stopniu, jako to [illegible] w [illegible] Niemiec [illegible] Rzeszy, jeśli [illegible] obecnym pokoju [illegible]. Jeśli tej [illegible] się nie usunie, pokój będzie bardzo zagrożony".

Il Popolo d'Italia 28/IV w art. wst. stwierdza, że od czasu podpisania paktu Kellogga zbrojenia poszły się bardzo naprzód: dwadzieścia krążowników [illegible] po obu stronach Atlantyku, w Anglji i Stanach Zjednoczonych, a Francja buduje siedem nowych. Program morski Francji obejmuje 9 krążowników, podczas gdy Włochy mają sześć, czyli 86 tysięcy ton francuskich przeciw 25 włoskim, pomimo że Francja ma otwartą drogę na Atlantyk, a Włochy są zamknięte na morzu Śródziemnem. Autor przypomina, że francuski minister marynarki oświadczył, iż Korsyka powinna się stać olbrzymim obozem okopowym (listy

dowolony z obecnego systemu rządów na Litwie. W końcu dziennik podkreśla z naciskiem, że „niezdrowe“ objawy w społeczeństwie litewskiem można wyplenić jedynie w drodze uzdrowienia nienormalnej sytuacji wewnętrznej w kraju.

Lietuvos Aidas 29.IV, omawiając powyższe uwagi „Rytasa“, podkreśla, że zwołanie sejmu, czego najprawdopodobniej życzy sobie litewska chrz.-demokracja, bynajmniej nie usunie tego rodzaju nienormalnych objawów w życiu państwa litewskiego, jakiem było omawiane zatrzymanie auta z „terorystami“. Wg. „Lietuvos Aidas“ — „dopóki jakaś przemożna siła nie okiełzna apetytów zaborczych Polski, dopóty Polacy nie będą omijali żadnej okazji do posyłania na Litwę ekspedycyj, podobnych do tej, jaka miała ostatnio miejsce w Szawlach“. Akty terorystyczne mogą zagrażać Litwie jeszcze i ze strony ZSRR.; proletarjat litewski dąży bowiem do przywrócenia na Litwie rządów z r. 1926, które nawet i bez „granatów“ pozwoliłyby na urzeczywistnienie ideałów komunistycznych. Dziennik zapytuje: „Czy chrz.-demokracja, broniąc pleczkajtisowców, pragnie opanowania Litwy przez Polskę lub ZSRR.?“

Prasa litewska z 27.IV informuje o przyjęciu przez litewski gabinet ministrów 8-miu układów z Niemcami, a mianowicie: 1) układu w sprawie sądu rozjemczego, 2) układu w sprawie uregulowania spraw pogranicznych pomiędzy obu państwami, 3) konwencji w sprawie regulowania wód pogranicznych, 4) konwencji w sprawie rybołówstwa na tych wodach, 5) konwencji w sprawie opieki nad emerytami - żołnierzami kraju kłajpedzkiego, 6) układu konsularnego, 7) konwencji komunikacyjnej i 8) konwencji w sprawie opieki nad emerytami kraju kłajpedzkiego.

Ta sama prasa zamieszcza pozatem komunikat aj. „Elty“, wyjaśniający pokrótce treść powyższych, zatwierdzonych przez litewski gabinet układów litewsko-niemieckich.

Lietuvos Aidas 29.IV zamieszcza b. obszerne sprawozdanie z zebrania akcjonarjuszy Banku Litewskiego z dn. 27 kwietnia. Dziennik podaje treść przemówień dyrektora banku prof. Jurgutisa i premjera państwa Woldemarasa, którzy m. in. dowodzili, że litowi bynajmniej nie zagraża spadek kursu, że pasywność, zagranicznego bilansu handlowego Litwy, która wyraziła się w r. ub. sumą 34 milj. litów da się pokryć w najbliższej przyszłości w drodze zwiększenia eksportu. Woldemaras w poglądach swych wykazał daleko idący optymizm, co też uwypukla dziennik, zwracając uwagę na tę część jego przemówienia, w której podkreślone jest kapitalne znaczenie bilansu płatniczego dla stałości waluty. „Nawet najbogatsze kraje, jak Anglja lub Włochy, podkreślił Woldemaras — przeważnie posiadają bilans handlowy ujemny, a jednak ich bilans płatniczy jest aktywny“. Wg. Woldemarasa — sami Litwini amerykańscy przekazali Litwie 30 milj. litów. „Więc, gdyby nawet litewski bilans handlowy jeszcze przez dłuższy okres czasu był pasywny nie należy być pesymistą“.

Prof. Jurgutis dowodził następnie, że rosnące bankructwa firm litewskich nie wywrą ujemnego wpływu na gospodarkę państwową. Bankructwa przeważnie dotknęły firm włókienniczych, przez co został podcięty na dłuższy okres czasu ich kredyt zagranicą.

Omawiając gospodarkę rolną na Litwie, Woldemaras zwrócił uwagę na „nienormalne“ na Litwie ceny zboża, które są o wiele wyższe niż w in. krajach europejskich. Skutkiem tego do Litwy, pomimo niezwykle wysokiego cła (5 litów od centnaru), napływają duże ilości zboża z zagranicy, a w szczególności z Prus Wschodnich.

W dalszych swych wywodach obaj mówcy wypowiadali się za zmniejszeniem liczby banków na Litwie; będzie to można — ich zdaniem przeprowadzić przez nieudzielanie kredytów mniejszym bankom litewskim przez litewski bank państwowy. Dochód banku Litewskiego wyniósł w r. ub. 1.500.000 litów, tak znaczne zwiększenie się dochodu w porównaniu do lat ubiegłych, mówcy przypisali znacznym wkładom skarbu państwa. (60 milj. litów) w tym banku.

W końcu Woldemaras wypowiedział się za ogólną reorganizacją banku.

Rytas 26.IV w art. wst., nawiązując do usiłowań szwedzkiego trustu zapałczanego w kierunku zdobycia monopolu zapałczanego w Litwie wzamian za udzielenie pożyczki rządowi litewskiemu, omawia obszernie „nadzwyczajny rozrost szwedzkiego trustu“, przyczem podkreśla z naciskiem, że Litwa ze względów gospodarczych nie powinna udzielać monopolu Szwecji, gdyż udzielenie go nic pozytywnego krajowi nie przyniesie („jedynie może podrożenie towarów“), a za to przyczyni się do ogołocenia obywateli litewskich na rzecz kapitalistów zagranicznych.

STANY ZJEDN. A. P.

Deutsche Tageszeitung 29.IV pisze, że syndyk berlińskiej Izby przemysłowo-handlowej, tajny radca Dr. Demuth na zebraniu w niemieckim klubie szlacheckim wygłosił odczyt o amerykańskiej polityce zagranicznej, w którym podkreślił, że Stany Zjednoczone Ameryki Półn. wbrew swym tradycjom, zostały wciągnięte w wir polityki międzynarodowej i będą ponieważ zmusza je do tego ich eksport. Plany wywozowe Ameryki będą miały przeto decydujący wpływ na przyszły rozwój jej polityki zagranicznej. Wywóz amerykański obejmuje tylko 5% wytwarzanych gotowych produktów przemysłowych, podczas gdy w Niemczech 25%. Ameryka przeto posiada możność silnego podniesienia swego wywozu, szczególnie do krajów południowych; niewątpliwie będzie próbowała również wejść i na rynek rosyjski. Demuth sądzi, że na wszystkich tych terenach Ameryka spotyka Anglję, której kosztem przedewszystkiem rozwijałaby się jej ekspansja. Stosunki amerykańsko-francuskie ochłodły znacznie, szczególnie z powodu różnicy zdań w sprawie spłaty francuskich długów wojennych. Stanowisko Ameryki w sprawie długów wojennych również i dla Niemiec jest niekorzystne; negatywny wynik konferencji w sprawie odszkodowań wywoła niezadowolenie raczej przeciwko Niemcom, ponieważ Amerykanie życzą sobie ostatecznego załatwienia tej sprawy.

Sak. Gr. Prac. Dr., S. z. o. o., Nowy Świat 54, tel. 15-56 i 242-40

Drukowane na prawach rękopisu.

owolony z obecnego systemu rządów na Litwie. W
otem dziennik podkreśla z naciskiem, że „niezdrowe"
ojawy w społeczeństwie litewskiem można wyplenić
dynie w drodze uzdrowienia nienormalnej sytuacji
ewnętrznej w kraju.

Lietuvos Aidas 29.IV, omawiając powyższe u-
agi „Rytasa", podkreśla, że zwołanie sejmu, czego
ajprawdopodobniej życzy sobie litewska chrz.-demo-
racja, bynajmniej nie usunie tego rodzaju nienormal-
ych objawów w życiu państwa litewskiego, jakiem
yło omawiane zatrzymanie auta z „terorystami". [illegible]
Lietuvos Aidas" — „dopóki jakaś przemożna siła
e okiełzna apetytów zaborczych Polski, dopóty
olacy nie będą omijali żadnej okazji do [illegible] na
itwę ekspedycyj, podobnych do tej, [illegible] o-
tatnio miejsce w Szawlach". Akty terorystyczne mo-
ą zagrażać Litwie jeszcze i ze strony ZSSR.; [illegible]
arjat litewski dąży bowiem do [illegible] na Li-
ie rządów z r. 1926, które nawet i bez „[illegible]"
ozwoliłyby na urzeczywistnienie ideałów komunisty-
znych. Dziennik zapytuje: „Czy chrz.-demokracja,
roniąc pleczkajtisowców, pragnie [illegible] Litwy
rzez Polskę lub ZSRR.?"

Prasa litewska z 27.IV informuje o [illegible]
rzez litewski gabinet ministrów [illegible] z
iemcami, a mianowicie: 1) układu w [illegible]
ozjemczego, 2) układu w sprawie uregulowania [illegible]
ogranicznych pomiędzy obu państwami, 3) konwen-
ji w sprawie regulowania w[illegible], 4) kon-
wencji w sprawie rybołówstwa na tych wodach, 5)
onwencji w sprawie opieki nad emerytami [illegible]
i Kraju Kłajpedzkiego, 6) układu [illegible], 7)
onwencji komunikacyjnej i 8) konwencji w sprawie
pieki nad emerytami Kraju Kłajpedzkiego.

Ta sama prasa zamieszcza [illegible]
j. „Elty", wyjaśniający [illegible],
atwierdzonych przez litewski gabinet [illegible]
ko-niemieckich.

Lietuvos Aidas 29.IV zamieszcza [illegible]
prawozdanie z zebrania akcjonarjuszy Banku Litew-
kiego z dn. 27 kwietnia. Dziennik [illegible]
ądowień dyrektora banku prof. Jurgutisa i prezesa
aństwa Woldemarasa, który m. in. dowodził, że Li-
i bynajmniej nie zagraża spadek [illegible], że pasyw-
ość zagranicznego bilansu handlowego Litwy, [illegible]
yraziła się w r. ub. sumą 64 milj. litów, da się pokryć
w najbliższej przyszłości w drodze [illegible] ekspor-
u. Woldemaras w poglądach swych wykazał daleko
idący optymizm, co też uwypuklił, [illegible]
ąc uwagę na tę część jego przemówienia, w której
podkreślone jest kapitalne znaczenie bilansu [illegible]
o dla stałości waluty. „Nawet najbogatsze kraje, jak
Anglja lub Włochy, podkreślił Woldemaras — prze-
ważnie posiadają bilans handlowy ujemny, a jednak
ch bilans płatniczy jest aktywny". [illegible] Woldema-
asa — sami Litwini amerykańscy przekazali Litwie
0 milj. litów. „Więc, gdyby nawet litewski bilans
andlowy jeszcze przez dłuższy okres czasu był pa-
ywny nie należy być pesymistą".

Prof. Jurgutis dowodził natomiast, że rozmaite
bankructwa firm litewskich nie wywrą ujemnego
wpływu na gospodarkę państwową. Bankructwa prze-
ważnie dotknęły firm włókienniczych, przez co został
podcięty na dłuższy okres czasu ich kredyt zagra-
nica.

Omawiając gospodarkę rolną na Litwie, Wolde-
maras zwrócił uwagę na „nienormalne" na Litwie ce-
ny zboża, które są o wiele wyższe niż w in. krajach
europejskich. Skutkiem tego do Litwy, pomimo nie-
zwykle wysokiego cła (5 litów od centnara), napływa-
ją duże ilości zboża z zagranicy, a w szczególności z
Prus Wschodnich.

W dalszych swych wywodach obaj mówcy wypo-
wiedzieli się za zmniejszeniem liczby banków na Li-
twie, [illegible] — w ich mniemaniu — [illegible]
przez [illegible] w mniejszym bankom lite-
wskim przez [illegible] bank państwowy. Dochód banku
litewskiego wyniósł w r. ub. 1.500.000 litów, [illegible]
[illegible] dochody w [illegible] do lat
ubiegłych [illegible] zapasowym wkładom [illegible]
[illegible] (60 milj. litów) w tym banku.

W [illegible] Woldemaras wypowiedział się za ogól-
ną reorganizacją banku.

[illegible] do usta-
[illegible] zakłócanego w Kownie [illegible]
[illegible] w Litwie [illegible]
[illegible] rządowi litewskiemu [illegible]
[illegible]
[illegible] że Litwa za [illegible]
[illegible] nie powinna udzielać [illegible]
[illegible] nie pozytywnego [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] zatwierdzonych.

[illegible]

[illegible]

[illegible] i będą
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] podczas gdy w
[illegible]
[illegible] do
[illegible]
[illegible]
[illegible] Ameryka [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] wojen-
[illegible] wojen-
[illegible]
[illegible]
[illegible] Niemcom,
pozostawił Amerykanie [illegible] zała-
twienia tej sprawy.

Zak. Gr. Pras. Dr. S. z o. o., Nowy Świat [illegible] | [illegible]
[illegible]